



ת"פ 5344/11/16 - משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה נגד צ א

בית משפט השלום ברמלה

03 ינואר 2017

ת"פ 5344-11-16 משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה נ' א(עציר)

בפני כב' השופט ד"ר עמי קובו, סגן הנשיאה
מאשימה משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה
נגד
נאשם צ א

ב"כ המאשימה: עוה"ד דפנה קרפל וזוהר שקורי שורץ

ב"כ הנאשם: עו"ד איתי שוחט

החלטה

רקע

1. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירת **איומים**, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977.
2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום, ביום 1.11.16 ביקש הנאשם מאביו (להלן: "המתלונן") שיביא לו אופניים. משסרב המתלונן, בעט הנאשם בדלת הכניסה, גידף ואיים באומרו: "אני אהרוג אתכם אני אגמור אתכם". בסמוך למתואר, הניף הנאשם את ידו כלפי מעלה אל עבר המתלונן אשר הדף אותו. בהמשך ניסה הנאשם לעזוב את הבית ומשהמתלונן נעל את הדלת, ניסה הנאשם לקפוץ דרך החלון אך המתלונן תפס אותו. משהגיעו שוטרים אל הבית, איים הנאשם על המתלונן באומרו: "יא מלשן, אני אזיין אותך".
3. במסגרת הליך המעצר נשלח הנאשם לבדיקה פסיכיאטרית, וביום 19.11.16 התקבלה חוו"ד פסיכיאטרית ממנה עלה כי במהלך בדיקה במסגרת אשפוז נצפה הנאשם בודק גבולות. הנאשם תיאר מחשבות שווא של גדלות והתנהגותו הפכה יותר ויותר תוקפנית וחסרת שיפוט. הנאשם הביע תכנים מיניים חסרי שיפוט, הפך להיות תוקפן כאשר העירו לו על התנהגותו ובהמשך התפרץ לחדר המזכירה, צעק על הרופאים המטפלים בו באופן מאיים ושבר את עכבר המחשב. לאור תוקפנותו הגבוהה הוכנס לבידוד. בהמשך הוצאה הוראת אשפוז על ידי הפסיכיאטרית המחוזית והוא הועבר לאשפוז כפוי. בסיכומה של חוו"ד נקבע כי **בעת ביצוע העבירות המיוחסות לו היה הנאשם במצב פסיכוטי ועשה את מעשיו כאשר יכולתו להבחין בין טוב ורע ובין מותר ואסור היתה פגומה ועל כן הערכה הינה כי הוא אינו כשיר מהותית. כמו כן הנאשם אמנם מבין הליכי משפט ואולם מצוי במצב פסיכוטי חריף מלווה בחוסר שיפוט ניכר ובמצבו הוא אינו כשיר לעמוד לדין.**

טיעוני הצדדים

4. לטענת ב"כ הנאשם, עו"ד איתי שוחט, יש להורות על זיכוי של הנאשם חלף הפסקת הליכים.

עמוד 1



ולהשית עליו צו מרפאתי ולא צו אשפוז כפוי. הנאשם אינו כשיר מהותית ואינו כשיר דיונית על פי חו"ד הפסיכיאטרית. בעבר נקבע כי במצב כזה, הואיל והנאשם אינו יכול לשתף פעולה עם ב"כ בבירור האשמה, הרי שלא ניתן לבחון את הראיות ואין לדון בשאלת האשמה המהותית אלא יש להפסיק את הליכים. עם זאת, על פי תיקון לחוק טיפול בחולי נפש, שנעשה לאחר הלכת וחנן ולאחר פסיקת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בנושא, די בכך שבית המשפט יקבע כי יש ראיות לכאורה לשם קביעה שהנאשם ביצע את העבירה. ההגנה מסכימה כי ישנן ראיות לכאורה ושהנאשם ביצע את מעשה העבירה ולכן מבקשת כי בית המשפט יקבע שהנאשם ביצע את המעשה ומשום שנקבעה אי כשירות מהותית ואי כשירות דיונית, יש לזכות את הנאשם בדומה להלכת וחנן. כמו כן, הנאשם מתנגד באופן נחרץ לצו אשפוז אשר מגביל את חירותו באופן משמעותי הרבה יותר מצו מרפאתי כפוי. הנאשם מודע לכל המשמעויות ומתחייב לקחת כל טיפול אשר ידרש ממנו. אין המדובר בעברין סידרתי אלא במי שנאשם בעבירת איומים אשר בוצעה מתוך מצוקה נפשית. משפחתו אף היא התכוונה לאפשר לו טיפול ולא לפגוע בו יתר על המידה, ועל כן יש מקום להטיל עליו צו אשר יפגע פחות בחירותו. לפיכך עתר ב"כ הנאשם להורות על זיכוי הנאשם וכן להטיל עליו צו מרפאתי בלבד.

5. לטענת ב"כ המאשימה, עוה"ד דפנה קרפל וזוהר שקורי שורץ, הנאשם נמצא לא כשיר הן מהותית והן דיונית. למין ההתחלה עתרה המאשימה להורות על הפסקת ההליכים בעניינו בהתאם להלכה הפסוקה. פסקי הדין המנחים במקרים של אי כשירות דיונית קובעים כי יש להורות על הפסקת ההליכים ולא על זיכוי שכן חוסר הכשירות הדיונית של הנאשם מונע ממנו לתת מענה לכתב האישום ולנהל את הגנתו. לפיכך לא ניתן לדון בשאלת הכשירות המהותית ומשכך לא ניתן לזכותו כעתירת ההגנה. לפיכך עתרו ב"כ המאשימה להפסיק את ההליכים בעניינו של הנאשם ולהטיל עליו צו אשפוז בהתאם להמלצת הפסיכיאטרית המחוזית.

דין והכרעה

6. בתיק דנן, על-פי חוות הדעת הפסיכיאטרית, שאינה שנויה במחלוקת, הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין (העדר כשירות דיונית) ואינו אחראי למעשיו בעת ביצועם (העדר כשירות מהותית). השאלה המרכזית הינה האם יש להפסיק את ההליכים בעניינו לפי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב 1982, או שמא ניתן לקבוע כי הנאשם ביצע את מעשה העבירה, ולהורות על זיכוי, בשל סייג אי כשירות הדעת.

7. הוראות החוק המרכזיות הרלוונטיות לדין הינם:

סעיף 170 בחוק סדר הדין הפלילי דן בעניינו של נאשם שאינו מסוגל לעמוד בדין:

"(א) קבע בית המשפט, לפי סעיף 6(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, תשט"ו-1955, או לפי סעיף 19ב(1) לחוק הסעד (טיפול במפגרים), תשכ"ט-1969, שנאשם אינו מסוגל לעמוד בדין, יפסיק את ההליכים נגדו; אולם אם ביקש הסניגור לברר את אשמתו של הנאשם, יברר בית המשפט את האשמה, ורשאי הוא לעשות כן אף מיזמתו מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ב) מצא בית המשפט בתום בירור האשמה, כי לא הוכח שהנאשם ביצע את העבירה, או מצא שהנאשם אינו אשם - שלא מחמת היותו חולה נפש לאו-בר-עונשין - יזכה את הנאשם; לא מצא בית המשפט לזכות את הנאשם, יפסיק את ההליכים נגדו, ורשאי הוא להפסיקם גם לפני תום בירור האשמה.



(ג) החלטת בית המשפט לפי סעיף קטן (ב) ניתנת לערעור."

יצוין, כי הוראת סעיף 6(א) לחוק טיפול בחולי נפש, תשט"ו-1955 אליה מתייחס סעיף 170 לעיל, היא כיום הוראת סעיף 15(ב) לחוק טיפול בחולי נפש.

סעיף 34 ח' בחוק העונשין דן בסייג של אי-שפיות הדעת כדלקמן:

"לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש -

(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשה; או

(2) להימנע מעשיית המעשה".

8. בפסיקה אשר קדמה להלכת וחנון, נקבעה הלכה לפיה במצב הדברים הרגיל, כאשר הליך פלילי מופסק בשל חוסר מסוגלות של הנאשם לעמוד לדין, הפסקת ההליך מביאה להפסקת בירור השאלה אם הנאשם זכאי לפטור מכוח סעיף 34 ח' לחוק העונשין, והמסלול הנכון שיש לנקוט בו הוא הפסקת ההליך לפי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי, ומתן צו לפי סעיף 15 (א) לחוק טיפול בחולי נפש (ראו בין היתר בע"פ 9078/09 **פלוני נ' מדינת ישראל** (24.5.11); ע"פ 3054/10 **מדינת ישראל נ' פלוני** (20.6.12)).

9. ברע"פ 2675/13 **מדינת ישראל נ' וחנון** (3.2.15) (להלן: "**הלכת וחנון**") נקבעה הלכה חדשה לפיה התוצאה של סייג אי-שפיות הדעת, בסעיף 34 ח' בחוק העונשין, הינה זיכוי, בדומה לסייגים האחרים לאחריות הפלילי (כגון: הגנה עצמית, צורך וכורח). ויודגש כי הלכת וחנון אינה מתייחסת במפורש למי שנמצא לא כשיר דיונית ומהותית, ומשכך הלכת וחנון אינה חלה ישירות במקרים מסוג המקרה דנן.

10. לאחר הלכת וחנון, נדונה מספר פעמים הסוגיה של העדר כשירות דיונית ומהותית, ובתי המשפט השונים וכן הערכאות השונות השיבו באופן שונה לשאלה. היו מותבים אשר סברו כי במקרים של אי-כשירות מהותית ודיונית, על בית-המשפט להפסיק את ההליך לפי סעיף 170 לחסד"פ ולא לעבור ולבחון את סוגיית אי-הכשירות המהותית, וממילא לא לסיים את ההליך בזיכוי הנאשם. כך למשל, הרכב כב' השופטים רון שפירא, בטינה טאובר ותמר נאות-פרי בע"פ 9804-09-15 **פלוני נ' מדינת ישראל** (3.12.15); החלטת כב' השופט אורית וינשטיין בת"פ (מח' חי') 11950-05-15 **מדינת ישראל נ' א.פ.** (18.6.15); כב' השופט ג'ורג' קרא, סגן הנשיאה (מח' ת"א) 13546-08-15 **מדינת ישראל נ' פלוני** (24.9.15); כב' השופט חגי טרסי, סגן הנשיאה בת"פ (פ"ת) 34118-08-14 **מדינת ישראל נ' פלוני** (16.7.15); כב' השופט דניאל בן טולילה בת"פ (ב"ש) 40850-03-15 **מדינת ישראל נ' פלוני** (7.5.15); כב' השופט צחי עוזיאל בת"פ (ת"א) 10522-03-15 **מדינת ישראל נ' צ.א.** (13.4.15); כב' השופטת נועה תבור במ"ת (ת"א) 45541-02-15 **מדינת ישראל נ' פלוני** (4.3.15).

11. לעומת זאת, מותבים אחרים, באותן נסיבות ממש הורו על זיכוי הנאשמים. כך למשל, הרכב כב' השופטים הנשיא אהרן פרקש, סגן הנשיא משה דרורי והשופט עודד שחם בע"פ (מח' י-ם) 10759-12-15 **מדינת ישראל נ' א"נ** (21.9.16); כב' השופטת ניצה מימון שעשוע בת"פ (פ"ת) 41730-03-15 **מדינת ישראל נ' פלוני** (5.5.15); כב' השופט דרור קלייטמן בת"פ (ראשל"צ) 45984-04-15 **מדינת ישראל נ' גבאי** (4.5.15); כב' השופט עמית מיכלס בת"פ (רח')



12004-04-15 **מדינת ישראל נ' מקיטן** (27.4.15); כב' השופטת מרב גרינברג בת"פ (נת')
49503-03-15 **מדינת ישראל נ' זמיר** (2.4.15); כב' השופט יובל ליבדרו בת"פ (ב"ש)
15760-09-16 **מדינת ישראל נ' גרמאי** (17.11.16); כב' השופט, סגן הנשיאה, איתי ברסלר-גונן בת"פ
(ב"ש) 20776-09-16 **מדינת ישראל נ' מקונן** (1.12.16) וראו גם החלטת כב' השופט ירון לוי בת"פ
(מח' ת"א) 870-07-15 **מדינת ישראל נ' פלוני** (12.11.15).

12. יודגש כי הדעות נותרו חלוקות גם לאחר כניסתו של תיקון מס' 8 לחוק טיפול בחולי נפש אשר
מתייחס בין היתר לבדיקת ראיות לכאורה טרם מתן צו אשפוז.

13. ביום 1.9.15 במסגרת ת"פ (פ"ת) 7857-07-15 **מדינת ישראל נ' פלוני**, הבעתי דעתי בהרחבה
באשר לסוגיה האמורה והוריתי על זיכוי הנאשם.

14. ביום 18.10.15 במסגרת ע"פ (מח' מרכז-לוד) 20663-04-15 **מדינת ישראל נ' לויאשבילי** וכן
ע"פ (מח' מרכז-לוד) 49462-03-15 **מדינת ישראל נ' נידוב**, אשר נדונו במאוחד, קבעו כבוד
השופטים הנשיא אברהם טל, השופטת זהבה בוסתן והשופט ד"ר שמואל בורנשטיין, כי **אין מקום
להורות על זיכוי נאשמים מחמת אי שפיות בשלב הראשוני של המשפט, כאשר כל מה שמצוי
בפני בית המשפט הוא כתב אישום וחוות דעת פסיכיאטרית הקובעת אי כשירות דיונית ואי
כשירות מהותית**. יתרה מכך, על אף שתיקון 8 לחוק טיפול בחולי נפש לא חל באותו עניין, מצא בית
המשפט המחוזי להתייחס אליו תוך שקבע:

"במאמר מוסגר נעיר כי במסגרת תיקון מס' 8 לחוק לטיפול בחולי נפש נוספה הוראת סעיף 15
(א1) לפיה בית משפט לא ייתן צו לאשפוז נאשם שאינו מסוגל לעמוד לדין, "אלא אם כן נוכח כי יש
ראיות לכאורה כי הנאשם עשה את מעשה העבירה שבו הואשם בכתב האישום או שעשה
מעשה עבירה אחר המבוסס על אותן עובדות או על עובדות דומות לעובדות שבכתב
האישום". הוראה זו, שתחולתה מחודש יוני 2015, אינה חלה בענייננו, אולם גם ממנה ניתן להסיק
כי מקום בו מדובר בנאשם שאינו כשיר לדין, אין לברר את אשמתו, כאשר רק ממועד תחולת התיקון
יש לבחון קיומן של "ראיות לכאורה" אך לא מעבר לכך. המסקנה העולה מכל האמור היא כי
בנסיבות הרגילות אין לברר את אשמתו של נאשם שאינו כשיר לעמוד לדין, ובוודאי שאין לזכותו
מחמת אי שפיות."

נוכח דברים אלו, לא ניתן אף לקבל את טענת ב"כ הנאשם בדבר שינוי המצב המשפטי, לאחר התיקון
לחוק במסגרת התיקון לחוק טיפול בחולי נפש, אשר התקבל לאחר החלטת בית המשפט המחוזי.

15. בטיעוני הפנה ב"כ הנאשם להחלטתו של כב' השופט אבו שחאדה בת"פ (רמ') 39619-03-14
מדינת ישראל נ' פלוני, מיום 22.12.15 שם זיכה בית המשפט את הנאשמת מהעבירות שיוחסו לה
בכתב האישום מחמת סייג "אי שפיות" לפי סעיף 34 לחוק העונשין (אי-כשירות מהותית). סבורני כי
אין בהחלטה זו כדי לסייע לטיעוני של ב"כ הנאשם בתיק דנן, שכן באותו עניין דחה בית המשפט את
טענת הנאשמת בדבר היותה נעדרת כשירות לעמוד לדין (כשרות דיונית) נוכח העדר התייחסות בחוות
הדעת שהוגשה מטעמה לפרמטרים המקובלים בפסיקה ודן רק בשאלת כשירות המהותית בעת ביצוע
העבירה.

16. לפיכך, נוכח קביעת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד לעיל, שהינה קביעה מנחה לפי ס' 20 (א)
לחוק יסוד השפיטה הקובע: "הלכה שנפסקה בבית משפט תנחה בית משפט של דרגה נמוכה ממנו",



לא מצאתי לקבל את בקשת ב"כ הנאשם.

אמנם בהעדר החלטה של בית משפט העליון בסוגיה, שהינה הלכה מחייבת, נחלקו גם בתי משפט המחוזיים בסוגיה וישנם כאלו שפסקו כי יש לזכות את הנאשמים בנסיבות דומות, ובמקרים בהם יש פסקי דין סותרים שניתנו על ידי בתי משפט מחוזיים, רשאית הערכאה דלמטה לבחור בהלכה הנראית לה ראויה יותר עד שתיקבע הלכה של בית משפט עליון. עם זאת סבורני כי אין כל טעם ואין זה ראוי לפסוק פסק דין המנוגד חזיתית לפסק דין שניתן בערכאה אשר יש בכוחה להביא לביטולו של פסק הדין ולהביא בכך לבזבוז זמן שיפוטי לריק.

לעניין זה יפים דברי השופט ויתקון בע"א 14/63 **חברה להשקעות קבע לישראל בע"מ נ' סלב** (25.6.63) אשר נאמרו אמנם לגבי החלטות של בית המשפט העליון ואולם יפים בשינויים המחויבים גם למקרה דנן ולא נס ליחם:

"אין השופט רשאי לתת החלטה, אשר, לידיעתו, אין לה סיכוי לעמוד בערעור, להיותה מבוססת על השקפה שנסתרה והופרכה בפסק דין עקרוני שניתן לא מכבר על ידי בית המשפט העליון... הנאמנות הנדרשת מן השופט להלכה שנפסקה בבית משפט גבוה ממנו אינה נאמנות פורמליסטית. מקורה בסדר הציבורי ובדרך ארץ, שערכאה אחת רוחשת לחברתה, וברצון והצורך למנוע דיוני סרק."

17. בשולי הדברים ראוי לציין כי הסוגיה אשר במרכזו של תיק זה תלויה ועומדת היום בפני בית המשפט העליון בהרכב מורחב במסגרת רע"פ 8601/15 **אשקר נ' מדינת ישראל**, וטרם ניתנה בו הכרעה.

18. לאור המלצת עורך חוות דעת הפסיכיאטרית יש להורות על צו אשפוז, ולא ניתן להסתפק בצו טיפול מרפאתי. בהתאם להוראות תיקון מס' 9, סעיף 15(ד1)(1) לחוק טיפול בחולי נפש, יש לקבוע את תקופת האשפוז המרבית כתקופת המאסר המרבית הקבועה לצד העבירה, ואין במקרה דנן שיקולים חריגים או מטעמים מיוחדים אשר יכולים להצדיק תקופת אשפוז קצרה יותר.

סוף דבר

19. בקשת ב"כ הנאשם להורות על זיכוי הנאשם נדחית.

20. אני מורה על הפסקת ההליך כנגד הנאשם בהתאם להוראת סעיף 170(א) לחסד"פ.

21. נוכח ההמלצה בחוות הדעת הפסיכיאטרית, אני מורה על אשפוזו של הנאשם בצו אשפוז על פי סעיף 15(ד1)(1) לתקופה מרבית שלא תעלה על שלוש שנים, וזאת מתחילת אשפוזו של הנאשם.

זכות ערעור לבית משפט המחוזי תוך 45 ימים.

ניתנה היום, ה' טבת תשע"ז, 03 ינואר 2017, בנוכחות הצדדים.

